

KIEK symposium
p. 6

In de bres voor de Blauwen
p. 4

Akkervogels op de
agenda p.9

Jaargang 2 Nummer 3

Postbus 46, 9679 ZG Scheemda

www.grauwekiekendief.nl

26 maart 2008

Braak in 2008

Lobby op basis van reëel cijfermateriaal lijkt aan te slaan

Door Ben Koks

Hoewel er nog een lange weg is te gaan met onze lobby rond het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU) en de discussie over braaklegging kan hierbij worden gesteld dat er schot begint te komen in dit weerbarstige dossier. Niet alleen bij een toenemend aantal akkerbouwers en vogelbeschermers begint het besef te rijpen dat we iets kwijt raken wat een serieuze betekenis had. Óók op ambtelijk niveau en in de politiek beginnen steeds meer mensen de schouders onder dit onderwerp te zetten. Twee brieven die door de WGK naar Minister Verburg zijn gestuurd zijn inmiddels op een constructieve wijze beantwoord. Later deze maand zal een delegatie van de werkgroep tekst en uitleg geven op het Ministerie van LNV in Den Haag. Ook een aantal Kamerleden van verschillende fracties hebben zich inmiddels in de discussie gemengd en momenteel is de conclusie te rechtvaardigen dat er schot in de zaak zit.

Namens de Provincie Groningen heeft gedeputeerde Douwe Hollenga inmiddels zijn

Beste Werkgroepsleden,

Door wat verhuis perikelen is deze nieuwsbrief wat later dan u van ons gewent ben. Maar hier is dan toch nummer 3 van 2008! In deze nieuwsbrief hebben we weer leesvoer voor jullie samengesteld met onderwerpen die variëren van dichtbij tot exotisch. Hans Hut is spontaan afgereisd naar Senegal en kwam niet alleen terug met fantastische indrukken maar ook met de mededeling dat er al minder kieken zitten dan nog een maand geleden. In deze nieuwsbrief ook vast een voorproefje van de avonturen van onze zendervogels. We staan te trappelen om de vogels weer in ons kikkerlandje te verwelkomen. Verder raden we iedereen aan de komende weken de site scherp in de gaten te houden voor de terugweg van de satellietvogels.

brede schouders onder het akkervogelverhaal gezet en zijn insteek is dat het efficiënt werkende "Groninger model" de juiste onderbouwing vormt om gelden uit het GLB te onttrekken. In haar brief aan de WGK heeft Minister Verburg aangegeven de wijze van samenwerken binnen het grauwe kiekendieven project te zien als een voorbeeld van succesvol agrarisch natuurbeheer. Ik wijs jullie hier wederom op het degelijke getallenmateriaal dat wij met zijn allen vanaf begin jaren '90 hebben verzameld rond de thema's => **Z.O.Z.**

BRAAK IN 2008 (vervolg voorpagina)

akkervogels, braaklegging, randenbeheer, soortenbeheer etc. Dit heeft ons realistische inzichten opgeleverd voor de onderbouwing van het succesvolle beheer met duoranden, brede faunaranden en meerjarige braak. Door de stimulerende samenwerking met de mensen van de Rijksuniversiteit Groningen zijn we tevens in staat ons verhaal een wetenschappelijke onderbouwing te geven. In de discussie rond agrarisch natuurbeheer in Nederland helaas een zeldzame combinatie maar op dit moment dus erg belangrijk in de lobby richting een keur aan partijen.

Op 21 februari hebben we een succesvolle lancering van onze nieuwe brochure

meegemaakt. Op die dag natuurlijk de meest recente versie van ons verhaal maar ook een momentum waarin Douwe Hollenga, Hendrik Oosterveld en Fred Wouters een eenduidige stem lieten horen over de te wensen koers. Vanuit de Provincie Groningen, het Ministerie van LNV en Vogelbescherming kunnen we op steun rekenen om tot efficiënte maatregelen te komen voor soorten als patrijs, kwartel, veldleeuwerik en gele kwikstaart. Onze grauwe kiekendieven zullen steeds als een figuurlijke schaduw boven deze groep akkervogels blijven zweven en we blijven ons ook op bestuurlijk niveau bezig houden met het verbeteren én opschalen van het succesvolle Groninger verhaal.

•

NIEUW AVONTUUR IN OOST- POLEN

ZOALS IN EEN EERDERE NIEUWSBRIEF IN AANGETIPT GAAN WE IN 2008-2010 NIEUW VELDWERK OPSTARTEN IN OOST-POLEN. STILSTAND IS IMMERS ACHTERUITGANG. VANDAAG (9 MAART 2008) HEB IK DOMINIK KRUPINSKI OP BEZOEK EN HEBBEN WE HET PROGRAMMA VOOR HET KOMENDE VELDSEIZOEN DOORGESPROKEN. HET CENTRALE IDEE IS OM ONZE METHODIEK VAN MONITORING VAN KIEKENHABITAT (PUNTTELLINGEN, MUIZENTELLINGEN, DIEETONDERZOEK, BEPALEN BROEDSUCCEES, VERZAMELEN BIOMETRISCHE DATA EN LAST BUT NOT LEAST OOK RADIO-TELEMETRISCH ONDERZOEK) LOSLATEN OP HET VERPLETTEREND FRAAIE POOLSE CULTUURLANDSCHAP. DE SCHREEUWARENDE, GRAUWE KLAUWIJEREN, PATRIJZEN, GRAUWE GORZEN VLIEGEN JE OM DE OREN EN DE DICHTHEDEN VAN SOORTEN DIE BIJ ONS OP DE RODE LIJST STAAN ZIJN JALOERSMAKEND HOOG.

NADRUKKELIJK WILLEN WE ACTIEVE MENSEN BINNEN DE WERKROEP GRAUWE KIEKENDIEF DIE VERTROUWD ZIJN MET DE DINGEN DIE WE DOEN IN DE GELEGENHEID STELLEN AF TE REIZEN NAAR OOST-POLEN. ALLE ONKOSTEN WORDEN VERGOED, DE COÖRDINATIE DOEN WE SAMEN MET DOMINIK (FOTO RECHTS) CS. EN HET BESLIST AANGENAAM OM HIER SAMEN IETS OP TE BOUWEN WAAR WE NOG JAREN PLEZIER AAN KUNNEN BELEVEN.

NEEM CONTACT MET ME OP EN IK ZAL IN MEER DETAIL UITLEGGEN WAT WE SAMEN MET ONZE POOLSE VRIENDEN GAAN DOEN! WORDT HOPELIJK VERVOLGD.....

BEN KOKS

WINGTAGS VOOR HEEL NOORDELIJK EUROPA IN 2008

Inspanning in laatste jaar van internationaal wingtag programma uitgebreid met 500 tags

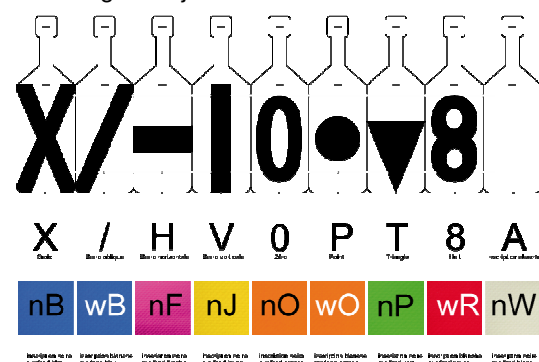
In het kader van het internationale wingtag-programma (2007-2008), geïnitieerd door Franse onderzoekers rond Vincent Bretagnolle, zijn afgelopen jaar meer dan 1500 nestjonge Grauwe Kiekendieven voorzien van vleugelmerken. De Fransen hebben de ambitie om eens en voorgoed de dispersie van jonge kiekien in beeld te brengen en hebben daarvoor de kiek-o-fielen in half Europa in een uniek internationaal samenwerkingsproject gemobiliseerd. Over de voors en tegens van het wingtaggen is veel gezegd, maar vooral het oordeel van deskundigen over de onschadelijkheid van de tags voor de vogels, het concrete onderzoeksdoel en de strakke organisatie vanuit Frankrijk hebben de WGK doen beslissen om aan het project mee te doen. Twee jaar wingtaggen in een groots opgezet programma plus een extra aflees-inspanning in Europa en Afrika zal naar verwachting meer informatie opleveren dan tientallen jaren ringen. Voor een uitgebreide kijk op het wingtaggen zie ook grauwekiekendief.nl onder onderzoek, terugmeldingen.

2007 was het proefjaar voor het tweejarig project. Er is enorm veel werk verzet voor een soepele coördinatie, taggers zijn geïnstrueerd en geregistreerd, merken zijn uitgegeven en lange lijsten met gegevens zijn verwerkt. De eerste terugmeldingen uit Afrika zijn binnen! Twee Franse vogels uit hetzelfde gebied werden gezien, eentje in Gambia en eentje in Senegal, de laatste is door onze eigen Ben Koks op de foto gezet! Hoe dat ging is te lezen in de nieuwsbrief 2008/2 (grauwekiekendief.nl onder nieuws/nieuwsbrief). Hans Hut heeft inmiddels nog een aflezing hieraan toegevoegd. Bezoek ook eens de site van het Franse project: www.busards.com. De terugmeldingen uit Afrika zijn te zien als je op de voorpagina bij actualité hiver 2007-2008 op "lire la suite" klikt. Om te zien hoeveel vogels waar getagd zijn klik op informations/informations générales/bilan marquage 2007. Voor degenen die goed Frans lezen is de doelstelling van het project uitgelegd onder informations générales/origine et objectifs du projet.

Het overgrote deel van de tags in 2007 werd in verschillende regio's van Frankrijk aangelegd. Verder zijn enkele tientallen vogels in Duitsland (Beieren, Hellwegbörde) en Nederland getagd. Wat onze eigen vogels betreft kwam naast enkele waarnemingen van gemerkte jongen vlakbij hun nesten kort na het uitvliegen en bijv. interessante waarnemingen van jagende eerstejaars kiekien in het Bargerveen al snel de eerste aflezing over grote afstand binnen (zie ook nieuwsbrief 2007/6 p.12). Het ging daarbij om een jong vrouwtje die haar tags in de Reiderwolderpolder kreeg en na 60 dagen 1034 km verderop in Frankrijk in volle vlucht werd afgelezen.

Wat de organisatie en de eerste resultaten betreft was jaar één van het project een succes. Goed nieuws is dat ook Spanje in het tweede jaar van het project, dit jaar dus, mee zal doen. De WGK gaat zorgen dat het daar niet bij blijft: we gaan onze inbreng in het Franse project vergroten door het wingtaggen in het noordelijk en oostelijk deel van Europa in 2008 te coördineren. Het ambitieuze plan is om 500 paar tags uit te delen over verschillende studiegebieden die in totaal zo'n 500 paar Kiekendieven bevatten. Dit zal natuurlijk gebeuren in nauwe samenwerking met de lokale partners.

We kunnen haast niet wachten op 2009, wanneer de eerste in 2007 getagde vogels als broedvogels in de broedgebieden terug zullen komen: Wanneer gaan we de eerste buitenlandse broedvogels bij ons aflezen en wanneer zullen de eerste geboren en getogen Groninger Kiekendieven als broedvogels in Noordduitsland opduiken? Ook 2008 is spannend: immers komt een redelijk percentage tweede kalenderjaar vogels terug in de broedgebieden. Zullen we Franse en Duitse pubers door Oost-Groningen zien zwerven terwijl ze Groninger paartjes lastig vallen? Zullen Nederlandse hangjongeren in de Hellwegbörde-kolonie opduiken om de plaatselijke broedvogels te pesten? Laten we onze ogen open houden in het veld (kijker en camera in de aanslag) om zoveel mogelijk tags af te lezen.

Aflezen moeilijk? Kijk alvast voor begin van het seizoen hoe de codes in elkaar steken op grauwekiekendief.nl/onderzoek/terugmeldingen. Onderaan de pagina vind je een link naar alle kleuren en symbolen. Dezelfde link op www.busards.com op de voorpagina onder "symboles". •

Vijf voor Twaalf...

... voor de Blauwe Kiekendief in ons deel van Europa

Op de WRN-dag van 1 maart werd tijdens de verhalen over overwinterende Blauwe Kiekendieven in Nederland (Henk Castelijns) en broedende Blauwe op de eilanden (Olaf Klaassen en Peter de Boer) duidelijk hoe slecht het met deze soort gaat. De BTO (British Trust for Ornithology) houdt voor de Blauwe Kiekendief in Europa een schatting van 12-19.000 broedparen aan (Grauwe: 15-35.000). De staat van de broedpopulatie Blauwe in Europa valt onder de categorie "zorgelijk" (categorie 3: "concern"). Aantallen overwinteraars in Nederland gaan stelselmatig achteruit. Zie voor de uitkomsten van Kiekendief-wintertellingen www.roofvogelszeeland.nl, onder Oproep Blauwe Kiekendieven.

Castelijns kondigde een publicatie van oude en nieuwe gegevens in de nabije toekomst aan. Roger Clarke, één van Europa's belangrijkste Kiekendief-experts, is helaas sinds vorig jaar niet meer in ons midden, maar we hopen dat het boek over de *Hen Harrier* wat hij aan het schrijven was alsnog snel zal verschijnen. Het boek van Donald Watson (die in 2005 overleed) over deze soort is na meer dan 40 jaar achterhaald. Meer gegevens zijn belangrijk om te kunnen begrijpen wat er met de Blauwe aan de hand is.

Al eerder werd vermoed dat het broedsucces van de Blauwe Kiekendief op de Nederlandse waddeneilanden, hun laatste bolwerk in ons land, onder de maat is vanwege voedselgebrek. Het onderzoek van Klaassen en De Boer m.b.v. bewakingscamera's heeft de bezoekers van de WRN-dag op dramatische wijze onder ogen gebracht wat dit inhoudt. Beelden van een nest op Ameland lieten zien dat één van drie kuikens nog in het stadium van pluizig en wit overleed en door het vrouwtje werd gegeten. Toen de twee overgebleven kuikens al aardig in de veren zaten ging jong twee dood en werd na een tijdje eveneens door mama verschalkt. Het laatste kuiken was al bijna aan uitvliegen toe toen het van de honger doodging. De laatste muizen die hij gevoerd kreeg kwamen te laat. Een wanhopige moeder port het kuiken in zijn zij om te kijken of hij echt niet meer beweegt, en legt zich er uiteindelijk bij neer dat alle inspanning van dat broedseizoen tevergeefs was.

Weliswaar lieten de beelden van een ander nest zien dat de broedpogingen van de Blauwe in Nederland niet altijd even dramatisch aflopen, maar de reproductie van alle eilanden samen is toch niet genoeg om de populatie op

de lange termijn in stand te houden.

En dan hebben we nog het thema vervolging, dat afgelopen jaar in de Nederlandse pers weer veel aandacht kreeg. In Engeland is vervolging probleem nummer één voor de Blauwe. Jagers die graag sneeuwhoenders willen eten ruimen hun concurrenten, de roofvogels, stelselmatig op. Maar ook dichterbij hebben de Blauwe onder menselijk handelen te lijden. Op 25 februari werd bekend gemaakt dat in het Duitse Rijnland een mannetje Blauwe met een schot hagel was afgemaakt (zie foto linksboven). De vogel werd dood op een akker gevonden en de Röntgen foto liet zien dat hij doorzeefd was. Waarschijnlijk was hij niet direct dood maar is op pijnlijke en trage wijze aan zijn einde gekomen. Ook in Duitsland broeden de Blauwe alleen nog aan de kust en zitten er nog maar ca. 50 paar.

De WGK had afgelopen jaar het genoegen om een bigaam broedsel van een 2KJ man Blauwe in het akkerland van dichtbij mee te mogen maken (zie foto rechts). Één nest mislukte, bij het ander vlogen twee jongen uit. De nesten bevonden zich respectievelijk in koolzaad en wintergerst en lagen ca. 1 km uit elkaar. Dit speelde zich af in het Duitse Rheiderland, een stukje Duitsland dat vol ligt met hoge kwaliteit en megabrede akkerranden. De Duitse boeren zijn terecht trots op de vooruitgaande natuurwaarden in hun gebied waar naast de spectaculaire broedende Blauwe ook regelmatig broedende velduilen en een in razant tempo toenemende populatie van Grauwe Kieken (afgelopen jaar minimaal 11 paar) bij horen.

Met de Grauwe is het op onze waddeneilanden al een tijdje helemaal afgelopen. De Blauwe moet het op dit moment voornamelijk van de paartjes op Texel hebben. Wie weet ziet de Blauwe een toekomst tegemoet die op het lot van de Grauwe lijkt: dramatische bestandsafname tot kort voor uitsterving en een terugkeer in akkerland waar goed agrarisch natuurbeheer wordt toegepast? Wij duimen voor de Blauwe dat er een positief scenario voor de soort in het verschiet ligt. •

Driftige Bruine en trouwe Grauwe: vergelijkende analyses in Lund

Door Chris Trierweiler

In het stadje Lund in het zuiden van Zweden bevindt zich een universiteit met een vermaarde afdeling voor ecologie: het Walhalla voor trekvogelonderzoek in Europa. Er wordt spannend onderzoek gedaan en de communicatie is vriendelijk en geïnspireerd. Bekende namen aan de universiteit Lund zijn afdelingshoofd Thomas Alerstam, Anders Hedenström, en de uit Nederlands onderzoek bekende Raymond Klaassen.

Professor Alerstam en zijn medewerkers onderzoeken al jarenlang het trekgedrag van Visarenden, Bruine Kiekendieven, Wespendien, Buizerds en Boomvalken met behulp van satellietzenders. Dit onderzoek was één van de inspiratiebronnen voor ons eigen onderzoek aan het trekgedrag van Grauwe Kiekendieven.

Links: hypermoderne campus van de universiteit Lund. Rechts: de oude universiteitsbibliotheek in het centrum van Lund.

Op dit moment houden zich vooral Raymond Klaassen en Roine Strandberg bezig met de analyses van satellietdata van o.a. de Bruine Kiekendief. Tijdens een cursus vorig jaar oktober ontmoette werkgroeplid Chris Trierweiler de beide onderzoekers en werden gedachten over analyses en vangtechnieken uitgewisseld. Het bleek dat er veel spannende overeenkomsten maar ook verschillen bestaan tussen de resultaten uit satellietzender onderzoek bij de beide kiekendief-soorten. De vraag was of we hier niet meer mee konden doen.

Dat kon: het idee om een verblijf in Lund te organiseren werd bedacht tijdens een (zoals altijd) enthousiasmerend gesprek met Rudi Drent, hoogleraar dierecologie in Groningen. Zowel de betrokkenen in Lund als ook de samenwerkingspartners in Nederland en Duitsland stonden open voor een gezamenlijke analyse van specifieke vragen.

Nu, een paar maanden later, is het bijna zo ver: Vanaf 10 maart zal Chris elke dag haar laptop inpluggen op het netwerk van de Lundse universiteit en zal ze samen met Raymond en Roine onze satellietdata van de afgelopen jaren eens goed onder handen nemen. Brainstorm-sessies zullen leiden tot specifieke onderwerpen die door elk van de drie onderzoekers gaan worden uitgewerkt, en het streven is om binnen drie à vier weken de analyses voor twee artikelen in grote lijnen af te hebben.

Waar precies aan gewerkt gaat worden moet nog blijken, maar het is nu al duidelijk dat het trekgedrag van Bruine en Grauwe vergeleken zal worden en o.a. de mate van driften op de wind en plaatstrouw in de winter aan bod zullen komen. •

KIEK DAG

Op 21 februari jl. in gasterij Smits te Nieuwolda midden in het hart van het Oldambt vond de tweede brochure-uitreiking van de WGK plaats. Deze keer heeft de brochure helemaal op eigen kracht het licht gezien. De vorige brochure was mede mogelijk door een publieksactie van Vogelbescherming Nederland.

De presentatie vond dit maal plaats in februari en niet in het zomerse broedseizoen. De schijnwerpers richtten zich zo ook eens op bij ons overwinterende akkervogels. Want de werkgroep is dit najaar met een project van start gegaan waarbij tarweveldjes bewust niet geoogst werden. We weten van vroeger dat na de oogst veel graankorrels achterbleven op de stoppelvelden. Met de huidige mechanisatie van de landbouw blijft er te weinig over voor akkervogels om de winter door te komen. De nog aanwezige tarweveldjes hebben hun succes in het eerste winterseizoen volledig bewezen. Tellingen wezen uit dat de veldjes door honderden Geelgorzen en vinkachtigen bezocht werden. Voor Nederland unieke cijfers. Deelnemers van de excursie van de brochure dag waren hier ook getuige van en werden bovendien nog getrakteerd op een paar Blauwe Kieken, een wijfje Ruigpoot, veel Grote Zilverreigers en een laag over de grond jagende Smelleken.

Tijdens het middagprogramma in de gasterij brachten een aantal sprekers hun standpunt over de braakregeling naar voren. Door stijgende voedselgrondstofprijzen is deze regeling voorlopig in de ijskast gezet. Met in gedachten dat de Grauwe Kiekendief dankzij de maatregelen om overproductie te voorkomen in Nederland als broedvogel weer terug is, is dit geen prettig vooruitzicht. Dagvoorzitter Koos Dijksterhuis nodigde Fred Wouters, directeur van de Vogelbescherming Nederland, als eerste uit om zijn visie te geven. Wouters pleitte voor een provinciaal beleid waaruit uiteindelijk blijkt dat het ernst is met de akkervogelbescherming. Gedeputeerde van de provincie Groningen Douwe Hollenga wilde eerst komen tot een goede definitie van de groep akkervogels, want bij een betere afbakening is gericht beleid mogelijk en dat ontbreekt er nu aan omdat akkervogels wel eens verward worden met weidevogels. Hendrik Oosterveld van het LNV sloot zich daarbij aan.

Ben Koks hield weer een gloedvol betoog over onze Kieken in Afrika. De kennis over onze Kieken onderweg in Europa en pleisterend in Afrika is ook opgenomen in de nieuwe brochure. Het verhaal van de Grauwe Kiekendief in het Oldambt is daarmee compleet.

Voor zijn inzet werd Frank Wouters nog op een mooie manier bedankt. Hij kreeg een zilveren miniatuur Grauwe Kiekendief, gemaakt door een kunstenaar uit Niger aan de hand van foto's uit de vorige brochure.

Hierna werden de brochures officieel uitgereikt aan agrariërs, de voorzitters van agrarische natuurverenigingen uit Noord-Nederland en medewerkers van de grasdrogerij Oldambt bv.

Op 8 maart, organiseerde Avifauna Groningen in Oudeschans het eerste Nederlandse akkervogelcongres [*hiervan een verslag verderop in deze Nieuwsbrief*]. Wellicht dat daar de kiem voor een vervolg op het succesvol provinciaal akkervogelbeleid verder mee kon ontspruiten. Ben Koks eindigde de discussie op de brochure uitreiking met de terechte opmerking dat alleen met een welvarende boerenstand agrarisch natuurbeheer mogelijk is.

Bauke Koole

Kieken Kolom

Verzorgd door Chris Trierweiler

Het grote Zwarte Gat bestaat niet meer

In Zweden heb je mensen die een paar maand per jaar in een Vikingdorp leven. Je hebt daar geen stromend water, woont in een houten hut en hebt geen telefoon of televisie. Alles wat met "tele", afstand dus, te maken heeft, wordt verbannen, om alleen maar in het hier en nu te leven.

Het kiekendief-onderzoek vond nog tot 2004 in het Viking-tijdperk plaats. Dat waren nog eens tijden. Met een vochtig doekje op het hoofd werd de hele dag bij 38 graden in een piepklein schuiltentje, vlakbij een nestje Grauwe, doorgebracht. Er waren zo'n vijf waterflessen nodig, drie om op te drinken en twee om over je hoofd te gieten.

In het begin twijfelden wij nieuwelingen nog of die grote vogelaar wel gelijk had en de kiekendieven überhaupt terug gingen komen in Groningen? Het zou een ramp geweest zijn als de Grauwe net in dat jaar had besloten om in Nederland uit te sterven. Maar op een mooie dag in april kwamen de eersten binnendruppelen. Ik weet nog mijn eerste jagende vrouwtje bij de Tweekarspelenweg, waarvan ik een glimp opving vanuit de langs scheurende Koks-mobiel.

Het jaar daarop in Meeden: de eerste balts van dat jaar. Ik moest nog net geen traantje wegpinken. Daar waren ze weer! Waar waren ze geweest? Wat hadden ze meegemaakt? Ze waren verdwenen in het grote zwarte gat. Men zei dat ze naar Afrika gingen. Naar de Sahel.

In mijn aardrijkskunde boek stonden foto's van de Sahel. Tijdens de verschrikkelijk saaie lessen ging ik eindeloos naar die foto's staren. Er stonden mensen op die in een totaal troosteloos landschap hout aan het sprokkelen waren. Geen enkel grassprietje te bekennen. Wat was daar interessant aan?

In 2005 sloeg ook in Groningen de high-tech toe. Nu is het kieken-onderzoek het Viking-tijdperk ontgroeid! En toen viel alles op zijn plaats. We hebben nu ook "tele", namelijk satelliet-telemetry. We kunnen nog net niet aan onze vogels, die we lieve namen geven, vragen hoe het met ze gaat in Afrika. Maar dat vertellen ze ons automatisch. Uit de brij getallen die we van de vogel-spionage-apparaten en via satelliet krijgen kunnen we de dagelijkse agenda van de kiekendieven nauwkeurig invullen. Nu hebben we geen zwart gat meer, we gaan niet meer de hele winter wachten en hopen dat de kiekjes op mysterieuze wijze weer bij ons verschijnen.

Het is geen verrassing meer als een Grauwe strak uit het zuiden met verende vleugelslag aan komt flappen, in een slootkant landt en met zijn verschrikkelijk gele ogen onverschrokken om zich heen kijkt en direct maar met degene die achter hem aan komt om het plaatselijk vrouwtje gaat knokken. We wisten al dat-ie kwam. We wisten het al toen hij zijn weg naar het noorden begon.

We weten nu zelfs wat er zo bijzonder is aan de Sahel. Het is leven in het extreem. Karig. Je moet die grond en die paar struikjes het beetje leven afrochelen om het te halen onder die onbarmhartige zon. De Grauwe zijn nu eenmaal vogels van het open landschap, ze gaan niet voor de zachte zeebries of de weelderige tropische bossen. Krekels, sprinkhanen, kevers, hagedissen... en dan klikt er iets in hun brein en op een mooie dag met goede wind gaan ze noordwaards, 5000 km maar liefst.

Iemand stelde dat we de vogeltrek een mysterie moesten laten blijven. We moesten niet alles te weten willen komen. Hebben we het Mysterie dan van alles mysterieuze ontdaan? Moeten we terug verlangen naar het romantische Viking-tijdperk van het kiekendief-onderzoek?

In tegendeel. Het doet God zijn schepping geen afbreuk om er meer van te snappen. Het doet ons juist als kinderen verbaasd staan van hoe groots dingen in de natuur in elkaar steken. Om maar een voorbeeld te noemen: Hoe weet onze Cathryn, ook Grauwie genoemd, het grauwig Meedense vrouwtje, dat het 19 Maart is? Ze heeft nog nooit van een jaartelling gehoord en toch vertrekt ze op precies dezelfde dag als vorig jaar vanaf precies dezelfde plek in Senegal, en het zou ons niet verbazen als ze ook precies op dezelfde plek in Nederland terug gaat komen. Vertrouwend op haar ingebouwd compas en kiezend voor een optimale route door Sahara en over Middellandse Zee komt ze aanvliegen en stevent weer op dat ene perceel af, waar ze al minstens twee keer heeft genesteld. Ze zal wel angstvallig kijken of de boer er dit jaar weer een geschikt gewas heeft ingezaaid. Misschien ziet ze weer de egaal groene vlakke van opkomend wintertarwe onder haar en strijkt ze uitgeput maar voldaan neer om te wachten tot een mooie man langskomt. Die vervolgens met degene die achter hem aan komt om haar gaat knokken... Enzovoorts.

OPROEP: BLAUWE KIEKENDIEVEN OP DE DOLLARDKWELDERS

De WGK voert al een paar jaar wintertellingen in het akkerland uit waarbij regelmatig jagende Blauwe Kiekendieven waargenomen worden. We zien ze vaak jagen boven faunaranden en krijgen hieruit een aardige indruk van de betekenis van faunaranden voor Blauwe overwintersaars. Ook heeft de WGK onregelmatig slaaplaatstellingen van Blauwe Kiekendieven op de Dollardkwelders uitgevoerd.

De verhalen van Henk Castelijns en Olaf Klaassen/Peter de Boer op de WRN-dag (zie elders in deze nieuwsbrief) hebben ons geheugen weer opgefrist rond de dramatische situatie van Blauwe Kiekendieven in Nederland. Ook heeft het tel-werk van de Werkgroep Roofvogels Zeeland weer opnieuw het belang van meer data verzameling onder onze aandacht gebracht.

Het is mogelijk om regelmatig bijv. slaapplaatsen van Blauwe Kiekendieven op de Dollardkwelders door de winter heen te tellen. Een lonende bezigheid waarbij je op de dijk zit en in het gouden licht van de ondergaande zon de wit flitsende mannetjes en de enorme joekels van vrouwtjes over de gele kwelder ziet wapperen. Wie dit een keer heeft gedaan is gelijk verkocht aan deze breedgeveugelde zustersoort van de Grauwe Kiek.

Om het verhaal nog een stuk interessanter en completer te maken is het heel goed mogelijk om op zo'n slaapplaats braakballen te verzamelen voor dieet-onderzoek. Hieruit zouden we weer belangrijke conclusies kunnen trekken voor de soortbescherming. Want het credo van de WGK is dat een goede bescherming alleen mogelijk is gebaseerd op degelijk onderzoek.

Dit is dan ook een oproep aan alle vrijwilligers die graag aan soortgelijke tellingen mee zouden doen om alvast je interesse aan te geven in een mailtje aan ben.koks@grauwekiekendief.nl. Helemaal geweldig zou zijn als iemand zich als coördinator van Blauwe Kiekendief tellingen in de winter op de Dollardkwelders zou willen opwerpen. Laat dit vooral even aan ons weten! En wie weet kunnen we dan al snel over interessante data beschikken die tot nieuwe inzichten zullen leiden.

Damesch Onderweg

Het belangrijkste nieuws van deze nieuwsbrief is misschien wel dat de eerste vogels weer onderweg zijn. Zowel Cathryn als Merel is aan de terugweg begonnen. Kortom houdt de website (www.grauwekiekendief.nl) in de gaten de komende weken om op de hoogte te blijven van de vorderingen van deze dames en al de andere dames en heren. Zullen de nu 2de jaars vogels ook naar het noorden vertrekken en zo niet, wat doen ze dan gedurende hun tweede levensjaar in Afrika? Keren de adulte vogels terug naar dezelfde broedgebieden of verrassen ze ons? Keert Margret terug en wordt ze recordvogel? Hoe ziet de terugreis van de Oost-Europese vogels er uit? Dit en nog veel meer de komende tijd op de site. **Mis het niet!**

Akkervogels op de Agenda!

Eerste Akkervogel Congres in Nederland en Akkervogelmeeting bij VBN

Door Jorna Arisz

Voor het 40jarig jubileum van Avifauna Groningen werd op 8 maart het eerste Akkervogelcongres in Nederland georganiseerd. Zeker de hoogste tijd, temeer omdat de eer der lage landen toekwam aan de Belgen die in 2007 al de spits afbeten. Nu wordt daar zeer goed werk verricht, maar een teken aan de wand hoe in Nederland wordt omgegaan met akkervogels. Dat akkervogels volop in de belangstelling staan bewees de hoge opkomst maar weer eens. Het programma bestond uit een breed aanbod aan praatjes uit alle hoeken van het land. Afsluitend vond een discussie plaats met het publiek.

Het lezingen bal werd geopend door Jan van 't Hoff, die maar weer eens uit de doeken deed hoe lekker het toch met de akkervogels gaat (niet dus). Daarna de beurt aan Ben Koks, die het uiteraard over kiekendieven en meer had. Boena van Noorden had een uitermate boeiend verhaal over winter graan velden in de provincie Limburg. Hij deed daar oa uit de doeken dat er na enkele jaren ook andere factoren de hoeveelheid akkerzangers beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld de hoeveelheid muizen eters. Heel anders dan bij ons dus, waar roofvogels ook dankbaar gebruik maken van de graanveldjes. Fred Bosman verhaalde over de ervaringen van Wierde en Dijk met een breed scala aan projecten die wel goede resultaten kunnen boeken (zoals bijvoorbeeld de befaamde duo-randen). Leo Lamers gaf een overzicht van de hoofdpunten van zijn boek, 'het grote groene misverstand'. Tot slot wees Kees van Scharenburg op de noodzaak om keuzes te maken in akkervogel bescherming. Het grote geheel werd op een erg leuke manier omlijst door Bernart Wubbels die zeer leuke liedjes ten gehore bracht, waaronder eentje over de Grauwe Kiek.

Links de aankondiging van de avifauna akkervogel studiedag, rechts de deelnemers aan de akkervogels expert meeting bij VBN

Op 17 maart vond ook een uniek moment plaats. Voor het eerst werd er een landelijke meeting over akkervogels gehouden bij Vogelbescherming in Zeist. Recentelijk zijn daar twee nieuwe mensen aan de slag gegaan met akkervogels, Floris van Kuijk en Steven Kragten, die voortvarend van start gaan en de meeting hadden opgezet en voorbereid. Ook hier waren er enkele presentaties, zoals een overzicht van enkele akkervogels en de hoe en waaroms van de achteruitgang, een overzicht van provincies met akkerranden en pakketten, Wolf Teunissen met een overzicht van de veldleeuwerik, Ben Koks over van alles met akkervogels een beetje en een beetje veel brede randen en tenslotte Jules Bos over de Limburgse akkervogels.

Hoofdbestanddeel bestond uit een discussie over functioneel akkerbeheer. Hieruit bleef vooral over dat het draait om brede randen. Dit jaar zullen de WGK en SOVON weer onderzoek doen naar de veldleeuwerik. In tegenstelling tot voorgaande 2 jaar zal het zich richten op randen en de betekenis hiervan op dichtheden, voedselvluchten en broedsucces. Ook zal VBN zich opwerpen als coördinator van kennisoverdracht tussen diverse partijen. Kortom een goed begin is het halve werk en we hopen dus op betere tijden voor de akkervogels!

Agenda

- ❖ **26 april Voorjaarsbijeenkomst!**
De laatste zaterdag van april start het kiekendief seizoen officieel. Die dag organiseren we onze eerste bijeenkomst die de kick-off vormt voor 2008. Zullen ze Flevoland herontdekken? Hebben we meer of minder kiekken in Groningen? Keert de Blauwe Kiek terug in Rheiderland? Daar kunnen we dan waarschijnlijk ook nog geen antwoord op geven, maar wel de hoogste tijd voor de startbijeenkomst. Dus komt allen.....
- ❖ **27 maart Akkervogel studie avond in Brabant.**
Na Groningen heeft ook Brabant een studie bijeenkomst over akkervogels. Meer informatie en opgeven via www.brabantsite.nl
- ❖ **Koos Dijksterhuis heeft zich weer uitgeleefd na een telling van de graanveldjes:**
http://www.trouw.nl/groen/natuurdagboek/article945146.ece/20_maart_Tussen_hout_en_halmen

- ❖ **Aflasten wintertelling.**
De laatste Wintertelling van het seizoen moest helaas afgelast worden. Een combinatie van niet al te briljante weersvoorspellingen en weinig animo deden deze telling de das om.

STUDENTEN GEZOCHT!

Voor het aankomende veldseizoen zijn we nog druk op zoek naar studenten. Ben je nog zoek naar mogelijkheden om veldwerk te doen of een eigen onderzoek op te zetten? We hebben zowel mogelijkheden om iets met de Grauwe Kieken te doen (radiozenderij) of met de akkerzangers zoals bv veldleeuwerik of gele kwik. Meer informatie te vinden op de website (www.grauwekiekendief.nl) of bij Ben Koks (ben.koks@grauwekiekendief.nl) of Jorna Arisz (j.arisz@rug.nl).

OPROEP: PUNTTELLERS GEZOCHT! Steppevorkstaart gezien?

Het nieuwe seizoen staat alweer bijna voor de deur. Hier hebben we tijden naar uitgekeken. Nog eventjes. Voor de Grauwe Kieken thuishkomen start de WGK weer met het punttellen. Afgelopen jaren hebben we hiermee een bult informatie verzameld over de akkervogel bevolking. Met deze informatie valt een hoop te doen, zoals bijvoorbeeld het maken van verspreidingskaartjes (zie figuur). Voor meer voorbeelden waar jullie gegevens voor gebruikt kunnen worden is op de site onder publicaties het afstudeer verslag van Jorna Arisz beschikbaar, waar de punttel gegevens uit 2007 interessante dingen over de gele kwik aan het licht brachten.

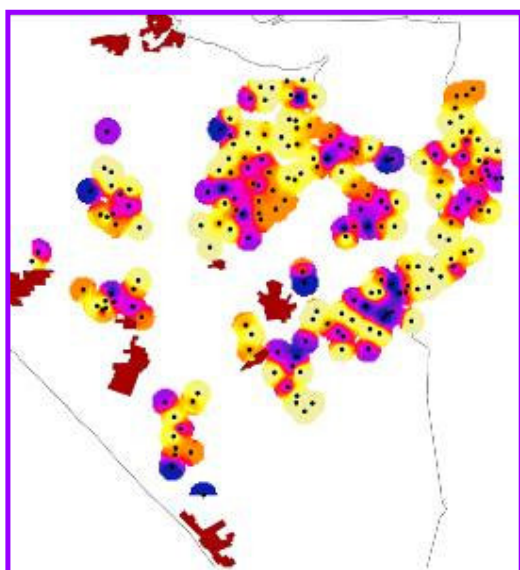

Foto: Erik Visser

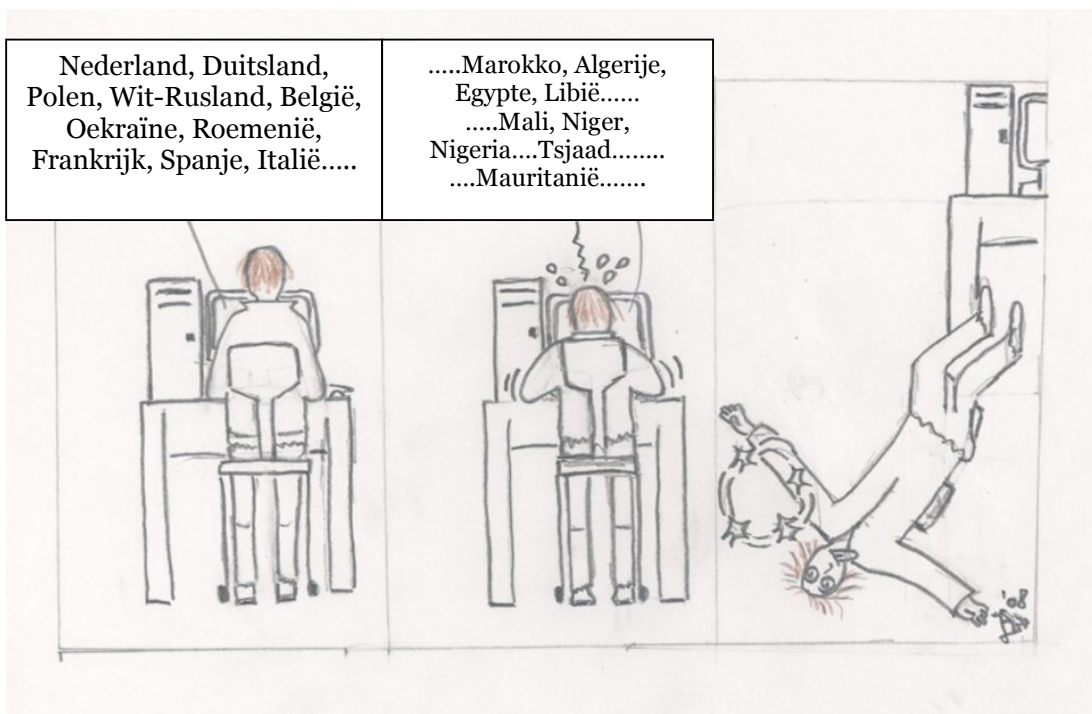
De methode is uitermate simpel: vanaf een punt wordt gedurende 5 minuten alle vogels geteld die zingen, langslopen, rennen, vliegen, jagen, baltsen en zo nog meer. Er hoeft slechts 1x per maand geteld te worden in april, mei en juni. In die drie ronden kunnen we alle vogels zo in kaart brengen. Het is dus niet nodig om elke tien dagen hetzelfde gebied uit te kammen. Elk punt is weer anders en dit houdt het spannend. En dat het altijd weer verrassend is bewees Leen Smits vorig seizoen. Hij ontdekte toen de steppevorkstaartplevier in zijn telpunt op een Drentse akker. Het leent zich prima voor in een ochtendje per maand buiten frisse lucht opsnuiven. Dit jaar belooft het nog eens extra interessant te worden om de braak is stilgelegd en in Flevoland de randen zijn aangelegd. Om in drie provincies (Groningen, Flevoland en Drenthe) alle ontwikkelingen te kunnen volgen hebben we dit jaar jullie hulp zeker weer nodig! Daarom roepen we iedereen op om eens per maand naar buiten te gaan, een paar punten te tellen en zo te helpen bij het in kaart te brengen van alle gele kwikken, veldleeuweriken, kwartels, geelgorzen, blauwborsten etc. Aanmelden kan bij onze punttel coördinator Jan Ploeger (guanos@home.nl) en tijdelijke stand-in Jorna Arisz (j.arisz@rug.nl). We hopen op jullie hulp.

---Achterflap---

Door Jorna

ZENDERVOGELS ZIJN ZO OP DRIFT DAT HET HAAST NIET MEER TE VOLGEN IS

Heeft u ook nieuwtjes, verhalen, avonturen, agendapunten enz: zonder kopij blijft de nieuwsbrief angstvallig leeg. Iedereen voor nu weer bedankt voor de stukjes!

Kopij kan naar Chris

(christianetrierweiler@yahoo.com)

of Jorna (jornaarisz@hotmail.com)

UW REDACTIE

Odz: wij vliegen elkaar in de haren zonder kiekendieven

